

Dreptul **la liberă** circulație și ședere în **Europa**

Un ghid al drepturilor dumneavoastră în calitate
de cetățean al Uniunii Europene

COMISIA EUROPEANĂ
DIRECȚIA GENERALĂ JUSTIȚIE

Acest ghid urmărește să vă ajute să **înțelegeți mai bine drepturile de care beneficiați** la deplasarea pe teritoriul Uniunii Europene și vă oferă instrucțiuni detaliate de ordin practic. Ghidul se bazează pe legislația comunitară aflată în vigoare în aprilie 2010.

Prezentul document nu are caracter de obligativitate juridică și nu este exhaustiv. Nici Comisia Europeană, nici o altă persoană care acționează în numele Comisiei nu poate fi făcută răspunzătoare de modul în care pot fi utilizate informațiile oferite în continuare.

Dreptul la liberă circulație și ședere în Europa

Un ghid al drepturilor dumneavoastră în calitate de cetățean al Uniunii Europene

Capitolul 1	Ce este cetățenia Uniunii Europene?	4
Capitolul 2	Cine sunt beneficiarii?	6
Capitolul 3	Unde vă puteți exercita acest drept?	9
Capitolul 4	Pregătiri pentru plecare	10
	Normele Schengen	12
Capitolul 5	Primele trei luni	14
	Raportarea prezenței	15
Capitolul 6	După trei luni	16
Capitolul 7	Formalități administrative	18
	Cetățenii Uniunii	18
	Membrii familiei care nu sunt resortisanți ai unui stat membru	21
	Sanctiuni	22
Capitolul 8	Păstrarea dreptului de ședere	23
	Membrii familiei	24
Capitolul 9	Dreptul de ședere permanentă	26
	Cerințe administrative	29
Capitolul 10	Egalitatea de tratament	30
Capitolul 11	Restricții	32
Capitolul 12	Dispoziții tranzitorii pentru lucrătorii salariați	35
Capitolul 13	Cum vă puteți proteja drepturile	37

1

Ce este cetățenia Uniunii Europene?

Ce înseamnă să fii cetățean al Uniunii?

Cetățenia Uniunii

Orice persoană care deține cetățenia unuia dintre statele membre ale UE este în mod automat și cetățean al Uniunii. Cetățenia Uniunii nu înlocuiește cetățenia națională, ci doar o completează.

Cetățenia Uniunii Europene oferă tuturor cetățenilor Uniunii mai multe drepturi importante, printre care:

- **dreptul la liberă circulație pe teritoriul Uniunii Europene** și de stabilire oriunde pe teritoriul acesteia;
- dreptul de **a vota și de a candida la alegerile municipale și pentru Parlamentul European** în statul membru în care locuiți, chiar dacă nu sunteți resortisant al aceluiași stat;
- dreptul la **protecție din partea autorităților diplomatice sau consulare ale oricărui stat membru UE** într-o țară terță (*o țară care nu face parte din UE*) în care statul membru de care aparțineți nu este reprezentat printr-un consulat;
- dreptul de a înainta petiții Parlamentului European, de a vă adresa Ombudsman-ului și de a **face sesizări în scris către oricare dintre instituțiile sau organismele Uniunii Europene.**

Prezentul ghid tratează dreptul dumneavoastră la liberă circulație și ședere pe teritoriul UE. Puteți consulta mai multe informații privind celelalte drepturi de care beneficiați în calitate de cetățean al Uniunii pe portalul de informații online al Comisiei Europene, Europa ta: <http://ec.europa.eu/youreurope>

Dreptul la liberă circulație

Acest drept este unul dintre cele mai evidente avantaje ale Uniunii Europene pentru cetățenii individuali. Aproximativ **11 milioane** de cetățeni ai Uniunii au beneficiat deja de acest drept și locuiesc în prezent într-un alt stat membru. Mult mai mulți cetățeni ai Uniunii se deplasează cu regularitate în alte state membre, în interes de afaceri sau ca turiști, fără controale în spațiul Schengen sau cu un control rapid la frontieră.

Articolul 21 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene stipulează că orice cetățean al Uniunii are dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre, sub rezerva limitărilor și condițiilor stabilite în tratate și a măsurilor adoptate pentru punerea în aplicare a acestora.

Legislația comunitară aplicabilă

Temeiul juridic relevant este reprezentat de **Directiva 2004/38/CE*** (*numită în continuare directiva*). Aceasta a intrat în vigoare pentru toate statele membre la 30 aprilie 2006. Instrumentele comunitare existente au fost codificate și revizuite în scopul simplificării și consolidării dreptului la liberă circulație și ședere pentru toți cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora.

Puteți descărca directiva de la adresa

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:05:07:32004L0038:RO:PDF>

* Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/EEC și 93/96/CEE.

Directiva a fost transpusă de toate statele membre ale UE în legislația lor națională. Dacă doriți să aflați mai multe informații despre drepturile de care beneficiați într-un anumit stat membru, trebuie să consultați legile naționale aplicabile.

Comisia a elaborat în iulie 2009 **Orientări** privind modul în care statele membre ale UE ar putea transpune mai bine directiva în legislația lor națională și modul în care directiva ar putea fi aplicată mai eficient în viața de zi cu zi. Puteți descărca orientările de la adresa:

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0313:FIN:RO:PDF>

2 Cine sunt beneficiarii?

Cine poate beneficia de dreptul la liberă circulație și ședere? Este acest drept rezervat numai cetățenilor Uniunii sau vă puteți aduce cu dumneavoastră soțul sau soția din Rusia? Dar pe bunicul din Brazilia care este grav bolnav și sunteți nevoit să aveți personal grijă de el?

Cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora!

Cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora (chiar dacă nu sunt resortisanți ai unui stat membru) sunt acoperiți de dispozițiile directivei.

Însă numai dacă vă mutați într-un alt stat membru sau vă întoarceți acasă după ce ați locuit într-un alt stat membru

Directiva vi se aplică numai **dacă vă mutați efectiv sau dacă locuiți într-un stat membru UE diferit de cel al cărui resortisant sunteți**, precum și membrilor familiei dumneavoastră care vă însoțesc sau vi se alătură.

Puteți, de asemenea, beneficia de drepturile acordate în temeiul directivei **în cazul în care vă întoarceți acasă după ce ați locuit într-un alt stat membru UE.**

În anumite situații, puteți beneficia de drepturile acordate în temeiul directivei fără să fi locuit prealabil într-un alt stat membru, de exemplu dacă ați prestat servicii într-un alt stat membru fără să fi locuit în acel stat.

Cine sunt cetățenii Uniunii?

Astfel cum s-a explicat anterior, este cetățean al Uniunii Europene orice persoană având cetățenia unui stat membru.

Cine sunt membrii familiei?

Membrii familiei dumneavoastră, indiferent de cetățenia lor, au **dreptul să vă însoțească sau să vi se alăture** într-un stat membru, altul decât cel al cărui resortisant sunteți. Acest drept se aplică indiferent de faptul că, anterior, ei au locuit într-un alt stat membru și indiferent de tipul de viză cu care aceștia intră pe teritoriul statului membru gazdă.

Soțul sau soția, partenerii (înregistrați), descendenții și ascendenții sunt membrii familiei dumneavoastră.

Iată definiția fiecărei categorii:

- Soțul sau soția **soțul sau soția** dumneavoastră, indiferent de momentul sau locul în care a fost celebrată căsătoria;
- Partenerul înregistrat **partenerul dumneavoastră**, cu care ați încheiat un parteneriat înregistrat, în temeiul legislației unui stat membru – totuși, partenerul înregistrat are dreptul să vă însoțească sau să vi se alăture doar în statele membre în care parteneriatele înregistrate sunt tratate drept un echivalent al căsătoriei;
- Descendenți **descendenții direcți** (*de exemplu copii, nepoți ...*) în vârstă de cel mult 21 de ani sau care se află în întreținerea dumneavoastră și descendenții direcți ai soțului/soției sau ai partenerului înregistrat;
- Ascendenți **ascendenții direcți care se află în întreținerea dumneavoastră** (*de exemplu părinți, bunici ...*) și cei ai soțului/soției sau ai partenerului înregistrat.

Membrii familiei menționați anterior beneficiază de drepturile acordate prin directivă atunci când aceștia vi se alătură sau vă însoțesc, iar **statele membre sunt obligate să le recunoască drepturile.**

Ce se prevede în legătură cu alți membri ai familiei?

Alți membri ai familiei, precum **frații sau surorile, verii, mătușile și unchii și alte rude** au dreptul să li se **faciliteze** intrarea și șederea de către statul membru gazdă în cazul în care:

- se află în întreținerea dumneavoastră; sau
- sunt membri ai gospodăriei dumneavoastră; sau
- dacă, din motive grave de sănătate, aceștia necesită în mod imperativ îngrijirea dumneavoastră personală.

Părinții sau copiii în vârstă de peste 21 de ani care nu se află în întreținerea dumneavoastră beneficiază, de asemenea, de dreptul de a li se facilita intrarea și șederea în cazul în care locuiesc cu dumneavoastră.

Statele membre nu pot exclude în mod automat o anumită categorie de membri ai familiei.

Și în legătură cu alți parteneri?

Partenerul cu care aveți o relație durabilă, atestată corespunzător, beneficiază, de asemenea, de dreptul de a i se facilita intrarea și șederea. Conceptul de parteneriat se referă la parteneriatele dintre persoanele de același sex și de sex diferit și la parteneriatele *de facto*, precum coabitarea (cazurile în care partenerii locuiesc împreună).

Partenerii înregistrați care se deplasează într-un stat membru în care parteneriatele înregistrate nu sunt considerate ca fiind un echivalent al căsătoriei fac parte, de asemenea, din această categorie.

Dreptul de ședere

Grupul format din alți membri ai familiei și parteneri **nu se bucură „automat” de dreptul de a vă însoți sau de a vi se alătura în statul membru gazdă**. Drepturile acestora sunt la aprecierea statului membru respectiv.

Persoanele din acest grup au **dreptul de a li se „facilita” intrarea și șederea**. Aceasta înseamnă că statul membru gazdă trebuie să analizeze legăturile familiale care vă unesc și, în cazul în care consideră că alcătuiți într-adevăr o familie, trebuie să beneficieze de un tratament egal cu cel destinat celorlalți membri ai familiei, precum soțul/soția sau copiii.

Statul membru gazdă este obligat să întreprindă o examinare amănunțită a situației lor personale, iar refuzul de a acorda dreptul de intrare și de ședere acestor membri ai familiei trebuie justificat, notificat în scris și poate fi contestat.

Unde pot găsi mai multe informații?

Puteți găsi textul juridic exact referitor la aspectele tratate în această secțiune la **articolele 2 și 3** din directivă.

Unde vă puteți exercita acest drept?

3

În ce țări vă puteți exercita acest drept?

Vă puteți bucura de aceste drepturi în UE ...

Vă puteți bucura de dreptul la liberă circulație și ședere în **orice stat membru al Uniunii Europene**. Sunt, de asemenea, **incluse** Insulele Azore, Madeira (*Portugalia*), Insulele Åland (*Finlanda*), Insulele Canare, Ceuta și Melilla (*Spania*) și departamentele franceze de peste mări. Se aplică, de asemenea, și pentru Gibraltar.

Nu se aplică în cazul Insulelor Anglo-Normande și Insulei Man, Insulelor Feroe (*Danemarca*) sau al țărilor și teritoriilor de peste mări.

în Islanda, Liechtenstein și Norvegia ...

Puteți beneficia de acest drept și în Islanda, Liechtenstein și Norvegia, în virtutea participării acestora la **Spațiul Economic European**. În mod similar, resortisanții acestor trei țări beneficiază de dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul Uniunii Europene.

și de anumite drepturi în Elveția

Dispozițiile directivei **nu** se aplică și în cazul **Elveției**. Totuși, vă puteți bucura de anumite drepturi în Elveția în temeiul Acordului privind libera circulație a persoanelor, semnat în 1999 între UE și Elveția, și al Protocoalelor. Aceste drepturi sunt mai restrânse în comparație cu cele prevăzute în directivă. Puteți descărca acordul de la adresa

[http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:22002A0430\(01\):EN:HTML](http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:22002A0430(01):EN:HTML)

4

Pregătiri pentru plecare

Doriți să vă deplasați într-un alt stat membru... ce fel de documente trebuie să pregătiți înainte de plecare?

Aveți nevoie doar de cartea de identitate sau de pașaport

Fiind cetățean al Uniunii, ar trebui să puteți întotdeauna să treceți frontiera cu o carte de identitate sau cu un pașaport valabil.

Nu este necesar să aveți o carte de identitate cu o zonă care poate fi citită automat sau un pașaport cu valabilitate de cel puțin încă trei luni... Dacă documentul de călătorie este valabil, atunci sunteți în regulă. Statele membre nu vă pot obliga să prezentați doar pașaportul sau doar cartea de identitate. Aveți dreptul să alegeți documentul de călătorie, iar acest drept nu poate fi restrâns. **Nu aveți nevoie de viză de intrare.**

Autoritățile naționale pot să vă ceară în orice moment să vă dovedeți identitatea din motive de securitate, prin urmare trebuie să aveți întotdeauna documentul de identitate asupra dumneavoastră.

Ați pierdut sau ați uitat pașaportul sau cartea de identitate?

În cazul în care doriți să treceți frontiera și constatați că nu aveți asupra dumneavoastră cartea de identitate sau pașaportul, funcționarii vamali vă oferă, înainte de a proceda la expulzarea dumneavoastră, toate mijloacele rezonabile pentru a vă permite să obțineți documentele necesare sau pentru ca acestea să le fie aduse și prezentate într-o perioadă de timp rezonabilă.

De asemenea, puteți dovedi și prin alte mijloace faptul că beneficiați de dreptul la liberă circulație și ședere, de exemplu prezentând documente justificative privind identitatea și cetățenia dumneavoastră.

Reguli pentru membrii familiei dumneavoastră

Membrii familiei dumneavoastră care sunt cetățeni ai Uniunii beneficiază de aceleași reguli.

Acei membri ai familiei dumneavoastră care **nu** sunt resortisanți ai unui stat membru (*asa-numiții membri ai familiei care sunt resortisanți ai țărilor terțe*) pot intra pe teritoriul statului membru gazdă cu un pașaport valabil. În cazul în care aceștia provin din țări pentru care există obligativitatea vizei, **este posibil să li se ceară să dețină o viză de intrare.**

Țările ai căror resortisanți sunt supuși regimului de viză sunt enumerate în Regulamentul (CE) nr. 539/2001 sau în legislația internă, în cazul Regatului Unit și al Irlandei.

Vize de intrare?

Statele membre au obligația să acorde membrilor familiei dumneavoastră care sunt resortisanți ai țărilor terțe toate facilitățile pentru obținerea vizelor necesare. Vizele trebuie să se elibereze gratuit, în cel mai scurt termen și pe baza unei proceduri accelerate. Comisia consideră că întârzierile mai mari de patru săptămâni nu sunt rezonabile.

Este posibil ca statele membre să **nu** solicite membrilor familiei dumneavoastră vize de familie sau vize de ședere, ci numai vize de intrare.

Ce documente sunt necesare?

Dreptul de intrare al membrilor familiei care sunt resortisanți ai țărilor terțe decurge din legăturile de familie pe care le au cu dumneavoastră, un cetățean al Uniunii. **Funcționarii consulari au dreptul de a solicita numai pașaportul acestora și un document care să dovedească legăturile de familie cu dumneavoastră**, precum un certificat de căsătorie sau de naștere și, acolo unde este cazul, dovada că sunt în întreținerea dumneavoastră. Membrilor familiei **nu** li se poate cere să prezinte documente precum bilete de călătorie, dovada de angajare, fișa de salariu, extrase bancare, atestare de cazare și dovada existenței mijloacelor de subsistență sau un certificat medical.

Pașaport fără viză?

Membrii familiei dumneavoastră **nu pot** fi expulzați în mod automat de la frontieră în cazul în care nu posedă un pașaport valabil sau, dacă este necesar, o viză de intrare, atât timp cât își pot dovedi identitatea și legăturile de familie cu dumneavoastră.

Permis de ședere = fără viză

Deținerea unui permis de ședere valabil emis de orice stat membru Schengen (*a se vedea mai jos*) scutește membrii familiei de obligația de a deține viză în alte state membre ale spațiului Schengen.

În cazul în care membrii familiei dumneavoastră care sunt resortisanți ai țărilor terțe călătoresc între un stat membru Schengen și un alt stat membru, care nu face parte din spațiul Schengen, aceștia pot fi scutiți, de asemenea, de obligativitatea vizei dacă dețin un permis de ședere valabil care le-a fost eliberat în calitate de membri de familie de către un stat membru diferit de cel al cărui resortisant sunteți.

Îmbarcarea pentru zbor

Puteți să vă imbarcați pentru un zbor între două țări europene cu un pașaport sau o carte de identitate valabilă (*membrii familiei dumneavoastră care sunt resortisanți ai țărilor terțe necesită un pașaport valabil*). Compania aeriană poate accepta și alte documente de identitate, în funcție de regulile sale interne specifice.

Unde pot găsi mai multe informații?

Puteți consulta textele juridice exacte cu privire la aspectele abordate în această secțiune la **articolul 5** din directivă.

Normele Schengen

Ce se prevede în legătură cu deplasarea în cadrul spațiului Schengen?

Ce este spațiul Schengen?

Spațiul Schengen este o zonă din cadrul Uniunii Europene în care **nu există controale la frontierele interne**. În această zonă se aplică „normele Schengen”.

Majoritatea statelor membre ale UE (*Belgia, Republica Cehă, Danemarca, Germania, Estonia, Grecia, Spania, Franța, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Ungaria, Malta, Țările de Jos, Austria, Polonia, Portugalia, Slovenia, Slovacia, Finlanda și Suedia*), cărora li se adaugă Islanda, Norvegia și Elveția, fac parte din spațiul Schengen.

Bulgaria, Cipru, Liechtenstein și România nu sunt încă membre cu drepturi depline ale spațiului Schengen, iar controalele la frontierele dintre aceste state și spațiul Schengen sunt menținute până în momentul îndeplinirii condițiilor pentru eliminarea lor.

Irlanda și Regatul Unit se află în afara spațiului Schengen, aceste state optând pentru menținerea controalelor la frontierele cu alte state membre.

Controale la frontieră pentru cetățenii Uniunii

Cetățenii Uniunii care trec frontierele externe sunt supuși numai unui control minim și pot folosi culoare separate destinate lor.

Eliminarea controalelor la frontieră înseamnă că **nu trebuie să mai prezentați pașaportul sau cartea de identitate la trecerea frontierelor interne** dintre statele care fac parte din spațiul Schengen. Cu toate acestea, trebuie să aveți întotdeauna asupra dumneavoastră pașaportul sau cartea de identitate, deoarece dreptul la liberă circulație și ședere depinde de posibilitatea dumneavoastră de a prezenta aceste documente la cerere.

... și pentru membrii familiilor acestora

Membrii familiei dumneavoastră care sunt cetățeni ai Uniunii li se aplică aceleași norme. Membrii familiei dumneavoastră care sunt resortisanți ai țărilor terțe pot intra în spațiul Schengen pe baza unei vize de intrare, dacă aceasta este necesară (*a se vedea mai sus*) și pot circula liber pe întreg cuprinsul acestuia, deoarece viza uniformă este valabilă pe tot teritoriul statelor membre.

5

Primele
trei luni

Ați trecut frontiera, ce urmează acum?

Dreptul de ședere pe o perioadă de cel mult trei luni

Fiecare cetățean al Uniunii are **dreptul la ședere** pe teritoriul unui stat membru gazdă **pe o perioadă de timp de cel mult trei luni fără a îndeplini nicio altă condiție sau formalitate** în afara cerinței de a deține **o carte de identitate valabilă sau un pașaport valabil**.

Nu contează dacă ați venit să munciți, să studiați sau doar în scopuri turistice. Aveți nevoie doar de o carte de identitate valabilă sau un pașaport valabil!

Membrii de familie care sunt resortisanți ai țărilor terțe și care vă însoțesc sau vi se alătură pot sta cu dumneavoastră pe o perioadă de cel mult trei luni **doar în baza pașaportului**.

Tratament special pentru persoanele care caută de lucru

Cetățenii Uniunii beneficiază de dreptul de ședere, fără a face obiectul altor condiții sau formalități, pentru o perioadă de cel mult șase luni sau chiar mai mult, în cazul în care sunt în continuare în căutarea unui loc de muncă în statul membru gazdă și au șanse reale de a fi angajați.

Unde pot găsi mai multe informații?

Puteți consulta textele juridice exacte cu privire la aspectele abordate în această secțiune la **articolul 6** din directivă.

Raportarea prezenței

Raportarea prezenței

Dumneavoastră și membrilor familiei dumneavoastră vi se poate solicita **să vă raportați prezența**, într-un termen rezonabil de la intrare. În acest fel, autoritățile publice din statul membru gazdă pot fi în posesia unor date complete privind circulația populației pe teritoriul statului respectiv.

Totuși, statele membre au opțiunea de a nu vă solicita raportarea prezenței.

Ce se întâmplă dacă nu vă raportați prezența?

În cazul în care dumneavoastră sau familia dumneavoastră **nu respectați cerința de a vă raporta prezența**, puteți deveni pasibil de **sanțiuni administrative proporționale și nediscriminatorii**. Aceasta înseamnă că sancțiunile trebuie să corespundă încălcării săvârșite și să fie identice cu cele impuse resortisanților statului membru gazdă. Totuși, nu puteți fi expulzat pentru simpla încălcare a acestei norme.

Unde pot găsi mai multe informații?

Puteți consulta textele juridice exacte cu privire la aspectele abordate în această secțiune la **articolul 5 alineatul (5)** din directivă.

6

După
trei luni**Ce se prevede în situația în care doriți să rămâneți mai mult de trei luni?**

Depinde de statutul dumneavoastră

Dreptul de ședere pe o perioadă de mai mult de trei luni face obiectul anumitor condiții.
Natura acestor condiții depinde de statutul dumneavoastră în statul membru gazdă.

Lucrători care desfășoară activități salariate sau independente, furnizori de servicii

Lucrătorii care desfășoară o activitate salariată sau independentă beneficiază de dreptul de ședere **fără îndeplinirea altor condiții în afara faptului că sunt lucrători într-o activitate salariată sau independentă.** Același drept se aplică și furnizorilor temporari de servicii în statul membru gazdă.

Pentru detalii privind dispozițiile tranzitorii referitoare la libera circulație a lucrătorilor, consultați capitolul 12 de mai jos.

Menținerea statutului de lucrător care desfășoară o activitate salariată sau independentă

Cetățenii Uniunii **își mențin statutul de lucrători care desfășoară o activitate salariată sau independentă** în următoarele situații:

- în cazul în care sunt în incapacitate de muncă din cauza unei boli sau a unui accident; sau
- dacă sunt în șomaj involuntar înregistrat în mod oficial și s-au înscris ca persoane care caută de lucru la oficiul forțelor de muncă corespunzător; sau
- dacă au început un stagiu de formare profesională.

Studentii ...

Studentii trebuie să îndeplinească următoarele trei condiții:

- să fie înscriși la o instituție cu scopul principal de a urma **studii sau un stagiu de formare profesională**;
- să dețină o **asigurare medicală completă** în statul respectiv; și
- să asigure autoritatea națională competentă, printr-o **declarație** sau o altă procedură echivalentă, după propria opțiune, că posedă **suficiente resurse** pentru ei înșiși și pentru membrii familiei lor, astfel încât să nu devină o povară pentru sistemul de asistență socială al statului membru gazdă în timpul perioadei de ședere.

... și alte persoane inactice din punct de vedere economic

Alte persoane inactice din punct de vedere economic (*de exemplu șomerii, pensionarii etc.*) trebuie, de asemenea, să posedă **suficiente resurse** pentru ei înșiși și pentru membrii familiei lor, astfel încât să nu devină o povară pentru sistemul de asistență socială al statului membru gazdă pe durata șederii și să dețină o **asigurare medicală completă**.

Drepturilor membrilor de familie

Membrii de familie au dreptul să stea cu dumneavoastră, cu condiția să îndepliniți condițiile menționate în acest capitol.

Excepție pentru membrii familiilor studenților

Singura excepție valabilă se referă la unii membri de familie ai studenților. Statul membru gazdă poate decide că numai soțul/soția studentului, partenerul înregistrat al acestuia și descendenții aflați în întreținerea sa capătă „automat” dreptul de ședere. Cealalți membri ai familiilor studenților, cum ar fi părinții, au doar dreptul de a li se „facilita” intrarea.

Este un drept personal

Dreptul de ședere într-un alt stat membru este dreptul dumneavoastră fundamental și personal și **vă este conferit direct prin Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene**.

Prin urmare, **dreptul nu depinde de îndeplinirea anumitor proceduri administrative**.

Acest lucru înseamnă de fapt că, odată ce ați îndeplinit condițiile, din acel moment aveți dreptul de ședere și acest drept nu vă este conferit printr-o decizie a statului membru gazdă. Documentele care vi se pot elibera dumneavoastră și membrilor familiei dumneavoastră de către statul membru gazdă reprezintă doar o confirmare a faptului că aveți acest drept. Totuși, în cazul în care nu vă înregistrați sau expiră permisul de ședere al unui membru al familiei, nu vi se retrage dreptul de ședere în cazul în care încă îndepliniți condițiile. În schimb, puteți primi o sancțiune administrativă proporțională și nediscriminatorie pentru încălcarea dispozițiilor de drept intern.

Unde pot găsi mai multe informații?

Puteți consulta textele juridice exacte cu privire la aspectele abordate în această secțiune la **articolul 7** din directivă.

Formalități administrative

Ce formalități administrative trebuie să îndepliniți pentru a putea avea drept de ședere pe o perioadă mai lungă de trei luni?

Cetățenii Uniunii

Înregistrarea

Este posibil să vi se solicite înregistrarea la autoritățile competente, însă **numai în cazul în care durata de ședere depășește trei luni.**

Statele membre au opțiunea de a nu solicita înregistrarea cetățenilor Uniunii.

Certificatul de înregistrare și termenul pentru depunerea cererii

Termenul pentru înregistrare este stabilit de fiecare stat membru, dar nu poate fi mai mic de trei luni de la data sosirii. La prezentarea documentelor necesare, autoritatea națională competentă ar trebui să vă elibereze **imediat** un **certificat de înregistrare** care cuprinde numele dumneavoastră, adresa și data înregistrării.

Eliminarea permiselor de ședere

Permisele de ședere pentru cetățenii Uniunii au fost eliminate prin directivă și înlocuite cu certificatele de înregistrare, care se eliberează printr-o procedură mult mai rapidă.

Ce documente trebuie să pregățiți

Vi se poate solicita să prezentați documente care să dovedească îndeplinirea condițiilor enumerate în capitolul 6.

- cartea de identitate sau pașaportul În orice caz, trebuie să vă asigurați că dețineți o **carte de identitate valabilă sau un pașaport valabil**. În funcție de statutul dumneavoastră, vi se poate, de asemenea, solicita să prezentați dovezi de îndeplinire a condițiilor privind dreptul de ședere pentru categoria din care faceți parte (*de exemplu lucrător, student etc.*).
- pentru lucrători **Lucrătorii** trebuie să posede o **confirmare de angajare din partea angajatorului sau un certificat de angajare**. Nu este necesar să prezinte fișe de salariu.
- pentru lucrătorii cu **Persoanele cu activitate independentă** trebuie să prezinte **dovada privind desfășurarea unei activități independente**.
- pentru studenți **Studenții** trebuie să prezinte următoarele documente:
  - **dovada că sunt înscriși** la o instituție acreditată;
  - **dovada deținerii unei asigurări medicale complete**; și
  - o **declarație**, sau orice alt mijloc echivalent pe care îl aleg, pentru confirmarea faptului că **dețin resurse suficiente** pentru a nu deveni o povară pentru sistemul de asistență socială din statul membru gazdă.
- pentru alte persoane **Alte persoane inactive din punct de vedere economic** ar trebui să facă **dovada unei asigurări medicale complete** și a unor **resurse suficiente** pentru a nu deveni o povară pentru sistemul de asistență socială din statul membru gazdă.

Ce înseamnă resurse suficiente?

Nu există o cantitate fixată de resurse pe care statele membre o pot impune ca fiind „suficientă”.

Cetățenii Uniunii dețin resurse suficiente atunci când valoarea acestora depășește pragul sub care statul membru acordă un ajutor financiar minim de subzistență (*sau pensia minimă de asigurări sociale*).

Autoritățile naționale trebuie să țină seama de situația individuală a cetățenilor europeni respectivi, iar acolo unde este necesar, pot efectua verificări privind existența resurselor, legitimitatea, cantitatea și disponibilitatea acestora. Trebuie să se accepte resursele provenite de la o terță parte.

Și pentru membrii familiei?

Membrii familiei dumneavoastră care sunt cetățeni ai Uniunii vor primi, de asemenea, un **certificat de înregistrare** pe baza prezentării următoarelor documente:

- o carte de identitate valabilă sau un pașaport valabil;
- certificatul dumneavoastră de înregistrare sau, în absența unui sistem de înregistrare, orice dovadă de ședere în statul membru gazdă; și
- un document care să ateste existența unei relații de familie sau a unui parteneriat înregistrat și documente care să dovedească că aceștia sunt în întreținerea dumneavoastră, dacă este cazul.

Membrii familiei care au dreptul la *facilitarea intrării și șederii* trebuie să prezinte, *de asemenea*:

- un document eliberat de către autoritatea relevantă din țara de origine în care se menționează că sunt în întreținerea dumneavoastră sau sunt membri ai gospodăriei dumneavoastră;
- dovada existenței unor motive grave de sănătate; sau
- dovada unei relații durabile cu dumneavoastră.

Validarea și traducerea documentelor

În cazul în care statul membru are motive întemeiate să se îndoiască de autenticitatea documentelor furnizate, este posibil să vi se solicite autentificarea lor. Pentru aceasta, trebuie să faceți apel la un avocat, la un notar sau la ambasada țării dumneavoastră și, de obicei, trebuie să plătiți o taxă. Dacă statul membru nu înțelege limba în care sunt redactate documentele, este posibil să vi se solicite traducerea lor.

Statele membre pot adopta măsurile necesare pentru a **refuza, a anula sau a retrage orice** drept acordat în temeiul directivei în cazul în care se constată că **documentele sunt contrafăcute**.

Se plătesc taxe?

Certificatele de înregistrare trebuie eliberate **gratuit sau în schimbul unei taxe al cărui quantum nu îl poate depăși pe cel impus propriilor resortisanți pentru eliberarea de documente similare**, cum ar fi cărțile de identitate.

Unde pot găsi mai multe informații?

Puteți consulta textele juridice exacte cu privire la aspectele abordate în această secțiune la **articolul 8** din directivă.

Membrii de familie care nu sunt resortisanți ai unui stat membru UE

Permis de ședere

Membrilor de familie care nu sunt cetățeni ai Uniunii li se va elibera un **permis de ședere** care să indice cu claritate că sunt membrii familiei unui cetățean al Uniunii, pe baza prezentării următoarelor documente:

- un pașaport valabil;
- certificatul dumneavoastră de înregistrare sau, în absența unui sistem de înregistrare, orice dovadă de ședere în statul membru gazdă; și
- un document care să ateste existența unei relații de familie sau a unui parteneriat înregistrat și documente care să dovedească că aceștia sunt în întreținerea dumneavoastră, dacă este cazul.

Membrii de familie care au dreptul la *facilitarea intrării și șederii* trebuie să prezinte oricare dintre documentele solicitate cetățenilor Uniunii care se bucură de acest drept.

Termene și valabilitate

Membrii familiei dumneavoastră care nu sunt cetățeni ai Uniunii au **obligația să solicite eliberarea unui permis de ședere** în cazul în care perioada de ședere planificată este mai mare de trei luni.

Termenul-limită de depunere a cererii este de cel puțin trei luni de la data sosirii.

Permisul de ședere se eliberează în termen de șase luni de la depunerea cererii și are o valabilitate de cinci ani (*sau pe perioada planificată de ședere, dacă aceasta este mai mică de cinci ani*) de la data eliberării. Acesta trebuie emis ca **document de sine stătător** și nu sub forma unui autocolant aplicat pe pașaport. O **confirmare a depunerii cererii pentru permisul de ședere ar trebui să se elibereze imediat**.

Validarea și traducerea documentelor

În cazul cetățenilor Uniunii, dacă statul membru are motive întemeiate să se îndoiască de autenticitatea documentelor furnizate, este posibil să vi se solicite autentificarea lor. Pentru aceasta, trebuie să faceți apel la un avocat, la un notar sau la ambasada țării dumneavoastră și, de obicei, trebuie să plătiți o taxă. Dacă statul membru nu înțelege limba în care sunt redactate documentele, este posibil să vi se solicite traducerea lor.

Statele membre pot adopta măsurile necesare pentru a **refuza, a anula sau a retrage orice** drept acordat în temeiul directivei în cazul în care se constată că **documentele sunt contrafăcute**.

Se plătesc taxe?

Permisele de ședere trebuie eliberate **gratuit sau în schimbul unei taxe al cărui quantum nu îl poate depăși pe cel impus propriilor resortisanți pentru eliberarea de documente similare.**

Unde pot găsi mai multe informații?

Puteți consulta textele juridice exacte cu privire la aspectele abordate în această secțiune la **articolele 9-11** din directivă.

Sanctiuni

Ce se întâmplă dacă nu sunt îndeplinite formalitățile administrative...?

Ce se întâmplă dacă nu ați solicitat documentul necesar?

În cazul în care dumneavoastră sau membrii familiei dumneavoastră **nu respectați cerința de înregistrare sau de solicitare a unui permis de ședere**, puteți primi doar **sanctiuni administrative proporționale și nediscriminatorii**. Statele membre pot impune aceleași sancțiuni ca și cele impuse propriilor resortisanți care nu au asupra lor cartea de identitate. În orice caz, **dumneavoastră sau membrii familiei dumneavoastră nu puteți fi expulzați pentru simpla nerespectare a acestei dispoziții.**

Puteți fi obligat să purtați documentele asupra dumneavoastră?

Statele membre pot solicita resortisanților străini să aibă în permanență asupra lor certificatul de înregistrare sau permisul de ședere și pot să efectueze controale, dar numai în cazul în care aceeași cerință se aplică și propriilor resortisanți în ceea ce privește cărțile de identitate.

Unde pot găsi mai multe informații?

Puteți consulta textele juridice exacte cu privire la aspectele abordate în această secțiune la **articolul 8 alineatul (2) și la articolul 9 alineatul (3)** din directivă.

Păstrarea dreptului de ședere

8

De ce aveți nevoie pentru a vă păstra dreptul de ședere?

Cum vă puteți păstra dreptul de ședere?

Dumneavoastră și membrii familiei dumneavoastră aveți drept de ședere atât timp cât sunt îndeplinite condițiile aferente acestui drept. Prin urmare, îl puteți pierde în cazul în care nu mai desfășurați o activitate salariată sau nu mai aveți statutul de lucrător sau dacă ați terminat studiile și nu dețineți suficiente resurse pentru acoperirea cheltuielilor de ședere.

În cazul în care deveniți o povară pentru sistemul de asistență socială, vă puteți periclita dreptul de ședere.

În cazul în care dreptul de ședere este condiționat de deținerea resurselor suficiente pentru a nu deveni o povară pentru sistemul de asistență socială din statul membru gazdă (de exemplu atunci când sunteți inactiv din punct de vedere economic), **șederea poate fi încheiată în cazul în care deveniți o povară excesivă pentru sistemul de asistență socială.**

Acest lucru nu înseamnă că nu puteți recurge la asistența socială atunci când aveți nevoie. Aveți dreptul să vă bucurați de beneficiile oferite de aceasta în aceleași condiții ca și resortisanții statului membru gazdă.

Totuși, statul membru gazdă are dreptul să verifice circumstanțele solicitării dumneavoastră, analizând dacă nevoia de asistență socială se datorează sau nu unor dificultăți temporare. Se va ține seama de durata șederii, de situația personală și de cuantumul ajutorului acordat.

Dacă statul membru stabilește că ați devenit o povară excesivă pentru sistemul său de asistență socială, acesta poate proceda la expulzarea dumneavoastră. Totuși, **măsura de expulzare nu poate fi în niciun caz consecința automată a recurgerii la sistemul de asistență socială.**

Consecințele expulzării

În cazul în care sunteți expulzat din aceste motive, statul membru gazdă **nu poate** impune o interdicție la intrare și, dacă îndepliniți condițiile relevante descrise în capitolul 6, puteți să vă întoarceți oricând și să vă bucurați de dreptul de ședere.

Persoanele active din punct de vedere economic sunt excluse

Categoriile de persoane al căror drept de ședere nu este condiționat de deținerea de resurse suficiente, precum lucrătorii care desfășoară activități salariate sau activități independente, **nu pot** fi expulzate pe motiv că beneficiază de asistență socială.

Unde pot găsi mai multe informații?

Puteți consulta textele juridice exacte cu privire la aspectele abordate în această secțiune la **articolul 14** din directivă.

Membrii de familie

Ce se întâmplă cu membrii familiei cetățeanului Uniunii în cazul în care acesta pierde dreptul de ședere?

Păstrarea dreptului de ședere de către membrii de familie

Membrii familiei dumneavoastră pot, în anumite condiții, să-și păstreze dreptul de ședere **în caz de deces, plecare sau încetare a legăturilor de familie** (*divorț, anularea căsătoriei sau încetarea parteneriatului înregistrat*).

Având în vedere faptul că **dreptul lor de ședere derivă din dreptul dumneavoastră** la liberă circulație și ședere și depinde de acesta, decesul dumneavoastră, plecarea sau încetarea legăturilor de familie le afectează poziția juridică în statul membru gazdă.

După obținerea dreptului de ședere permanentă (*a se vedea capitolul 9*), acest drept este păstrat în mod necondiționat chiar și în caz de deces, plecare sau încetare a legăturilor de familie.

Și în acest caz, situația membrilor familiei dumneavoastră depinde de deținerea de către aceștia a cetățeniei Uniunii.

Sunt cetățeni ai Uniunii

În cazul în care **membrii familiei sunt cetățeni ai Uniunii**, dreptul lor de ședere nu este afectat, dacă îndeplinesc condițiile pentru a beneficia de dreptul de ședere pe cont propriu (*și anume, trebuie să fie lucrători care desfășoară activități salariate sau activități independente sau, în caz contrar, studenți sau persoane inactive cu asigurare medicală completă și cu resurse suficiente*) sau dacă sunt membrii familiei unui cetățean al Uniunii care îndeplinește aceste condiții (*de exemplu membri de familie care se află în întreținerea acestuia*).

Nu sunt cetățeni ai Uniunii

În cazul în care **membrii familiei nu sunt ei înșiși cetățeni ai Uniunii**, dreptul lor de ședere nu este afectat în cazul în care îndeplinesc condițiile pentru obținerea dreptului de ședere pe cont propriu sau în cazul în care sunt membrii familiei unei persoane care îndeplinește aceste condiții. **În plus, aceștia trebuie să îndeplinească, după caz, anumite condiții suplimentare, menționate în continuare.**

Decesul sau plecarea cetățeanului Uniunii

Decesul dumneavoastră nu atrage după sine pierderea dreptului de ședere al membrilor familiei dumneavoastră care sunt resortisanți ai unei țări terțe, cu condiția ca aceștia să fi locuit în statul membru gazdă ca membri ai familiei dumneavoastră timp de cel puțin un an înainte de decesul dumneavoastră.

Copiii școlarizați și părinții lor

În cazul **plecării** dumneavoastră, membrii familiei care sunt resortisanți ai unei țări terțe **nu** își păstrează în principiu dreptul de ședere, însă plecarea sau decesul dumneavoastră nu ar trebui să afecteze dreptul de ședere al copiilor dumneavoastră sau al părintelui care are custodia acestor copii, indiferent de cetățenie, în cazul în care copii sunt înscriși într-o instituție de învățământ și până la terminarea studiilor.

Divorțul sau încetarea parteneriatului înregistrat

Membrii de familie care sunt resortisanți ai unei țări terțe pot dobândi dreptul autonom de ședere în cazul în care, înainte de inițierea procedurilor judiciare de divorț sau de încetare a parteneriatului înregistrat, căsătoria sau parteneriatul înregistrat a durat cel puțin trei ani, dintre care cel puțin un an în statul membru gazdă.

Custodia copiilor cetățenilor Uniunii sau accesul la aceștia

Membrii familiei dumneavoastră care sunt resortisanți ai țărilor terțe pot, de asemenea, dobândi dreptul autonom de ședere în cazul în care, prin acordul dintre soți sau parteneri sau prin hotărâre judecătorească, membrul de familie are custodia copiilor dumneavoastră sau are dreptul de vizitare a copilului dumneavoastră minor, cu condiția ca instanța judecătorească să fi hotărât că vizitele trebuie să aibă loc în statul membru gazdă.

În cazul dreptului de vizitare a copilului minor, dreptul de ședere este păstrat atât timp cât este necesar.

Situații deosebit de dificile

Membrii de familie dobândesc, de asemenea, un drept autonom de ședere în cazul în care acest lucru este justificat de situații deosebit de dificile, precum faptul de a fi fost victima violenței în familie în perioada în care căsătoria sau parteneriatul înregistrat era încă în vigoare.

Unde pot găsi mai multe informații?

Puteți consulta textele juridice exacte cu privire la aspectele abordate în această secțiune la **articolele 12 și 13** din directivă.

9

Dreptul de ședere permanentă

Ce drepturi aveți după cinci ani de ședere legală neîntreruptă?

Dreptul de ședere permanentă

Directiva prevede **dreptul de ședere permanentă pentru cetățenii Uniunii și pentru membrii familiilor acestora.**

Cum dobândesc cetățenii Uniunii acest drept?

Trebuie numai să fi împlinit **cinci ani de ședere continuă legală în statul membru gazdă** și puteți beneficia de dreptul de ședere permanentă! Acest drept vă este conferit **direct** prin legislația comunitară.

Acest drept este necondiționat, însă se poate pierde?

Odată dobândit, acest drept nu mai este supus îndeplinirii condițiilor prevăzute în capitolele 6 și 7. Puteți pierde acest drept doar printr-o absență care depășește o perioadă de doi ani consecutivi.

Perioade de absență acceptabile

Continuitatea șederii nu este afectată de:

- absențe temporare care nu depășesc în total șase luni pe an; sau
- absențe de durată mai îndelungată în vederea îndeplinirii serviciului militar obligatoriu; sau
- o absență de maxim douăsprezece luni consecutive determinată de motive importante, precum sarcina și nașterea, boli grave, studii sau stagii de formare profesională sau detașarea într-un alt stat membru sau într-o țară terță.

Cum dobândesc membrii familiei acest drept?

Membrii familiei dumneavoastră care au avut reședința legală împreună cu dumneavoastră în statul membru gazdă, pe parcursul unei perioade de cinci ani, dobândesc, de asemenea, dreptul de ședere permanentă.

Membrii de familie care și-au păstrat dreptul autonom de ședere în statul membru gazdă în cazul decesului, al plecării dumneavoastră sau al încetării legăturilor de familie pot, de asemenea, dobândi dreptul de ședere permanentă pe cont propriu, după o perioadă de ședere de cinci ani.

Un tratament mai favorabil pentru lucrătorii salariați și lucrătorii cu activitate independentă

Condițiile pe care trebuie să le îndepliniți pentru a dobândi dreptul de ședere permanentă depinde de statutul dumneavoastră în statul membru gazdă. Unele categorii de persoane beneficiază de un **tratament mai favorabil**.

Dacă sunteți **lucrător salariat sau o persoană care desfășoară o activitate independentă**, puteți dobândi, în anumite condiții, dreptul de ședere permanentă **înainte** de terminarea perioadei neîntrerupte de cinci ani de ședere, în următoarele trei cazuri:

1. Împlinirea vârstei prevăzute în vederea pensionării pentru limită de vârstă sau a pensionării anticipate

În cazul în care încetați să mai munciți pentru că **ați ajuns la vârsta prevăzută în vederea pensionării pentru limită de vârstă sau pentru că vă pensionați anticipat**, cu condiția:

- să fi lucrat în statul membru respectiv cel puțin pe parcursul ultimelor *douăsprezece luni*; și
- să fi avut reședința pe teritoriul acestuia pe o perioadă neîntreruptă mai mare de *trei ani*.

În cazul în care legislația statului membru gazdă nu acordă dreptul la pensie pentru limită de vârstă anumitor categorii de lucrători care desfășoară activități independente, se consideră că este îndeplinită condiția de vârstă de îndată ce beneficiarul a împlinit vârsta de 60 de ani.

2. Incapacitatea permanentă de muncă

În cazul în care încetați să mai munciți în statul membru gazdă ca urmare a **incapacității permanente de muncă**, cu condiția:

- să fi avut reședința în statul respectiv pe o perioadă continuă de cel puțin *doi ani*.

În cazul în care incapacitatea dumneavoastră este rezultatul unui accident de muncă sau al unei boli profesionale, condiția referitoare la durata șederii nu se aplică.

3. Lucrătorii de frontieră

În cazul în care **lucrați într-un alt stat membru**, cu următoarele condiții:

- ați lucrat și ați locuit fără întrerupere în statul membru gazdă timp de *trei ani*; și
- vă păstrați reședința în statul membru gazdă, în care reveniți *în fiecare zi sau cel puțin o dată pe săptămână*.

În vederea dobândirii dreptului de ședere permanentă în statul membru gazdă în primele două cazuri, perioadele de muncă petrecute pe teritoriul statului membru *în care munciți* se consideră ca fiind petrecute pe teritoriul statului membru gazdă.

Membrii de familie

În cele trei cazuri descrise anterior, membrii familiei care locuiesc cu dumneavoastră în statul membru gazdă dobândesc dreptul de ședere permanentă odată cu dumneavoastră.

Dacă sunteți lucrător salariat sau lucrător cu activitate independentă, în cazul **decesului dumneavoastră înainte de dobândirea dreptului de ședere permanentă**, membrii familiei care locuiau cu dumneavoastră pot obține acest drept dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

- până în momentul decesului, ați locuit fără întrerupere în statul membru gazdă timp de *doi ani*; sau
- decesul a fost urmarea unui accident de muncă sau a unei boli profesionale;
- soțul supraviețuitor/soția supraviețuitoare a pierdut cetățenia statului membru respectiv ca urmare a căsătoriei cu dumneavoastră.

Unde pot găsi mai multe informații?

Puteți consulta textele juridice exacte cu privire la aspectele abordate în această secțiune la **articolele 16 și 17** din directivă.

Cerințe administrative

Ce trebuie să faceți pentru a vă dovedi statutul de rezident permanent?

Ce document vi se va elibera?

Dreptul dumneavoastră de ședere permanentă, ca cetățean al Uniunii, este evidențiat printr-un **document care atestă șederea permanentă** și care trebuie **eliberat cât mai curând posibil după depunerea cererii**. Nu sunteți obligat să depuneți cererea, dar s-ar putea să vă fie de folos să dovedeți statutul dumneavoastră de rezident permanent.

Și membrilor familiei dumneavoastră?

Membrii familiei dumneavoastră care sunt ei înșiși cetățeni ai Uniunii primesc același document.

Membrii de familie care sunt resortisanți ai țărilor terțe trebuie să depună o cerere pentru obținerea permisului de ședere permanentă înainte de expirarea permisului standard de ședere. Permisul de ședere permanentă ar trebui să le fie eliberat **în termen de șase luni de la depunerea cererii**. Permisul de ședere permanentă se reînnoiește automat la fiecare zece ani.

Sanctiuni

În cazul în care membrii familiei dumneavoastră care sunt resortisanți ai țărilor terțe nu respectă cerința de solicitare a unui permis de ședere permanentă, aceștia pot fi pasibili de sancțiuni nediscriminatorii și proporționale. Totuși, nu pot fi expulzați doar pentru încălcarea acestei reguli.

Unde pot găsi mai multe informații?

Puteți consulta textele juridice exacte cu privire la aspectele abordate în această secțiune la **articolele 19 și 20** din directivă.

10

Egalitatea de
tratament

Ce alte drepturi aveți dacă mergeți să locuiți sau să munciți într-un alt stat membru?

Ce alte drepturi aveți?

Dacă mergeți să locuiți sau să munciți într-un alt stat membru, vă bucurați de o **serie întreagă de drepturi suplimentare pentru ca libera circulație să capete înțeles și utilitate.**

Egalitatea de tratament

Cel mai important dintre aceste drepturi este **dreptul la egalitatea de tratament**. Articolul 18 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene stipulează că, în domeniul de aplicare a dreptului comunitar și fără a aduce atingere dispozițiilor speciale conținute de acesta, **se interzice discriminarea în temeiul naționalității**.

Directiva extinde acest drept la membrii familiei, ceea ce înseamnă că cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora care locuiesc pe teritoriul statului membru gazdă se bucură de **egalitate de tratament în raport cu resortisanții statului membru respectiv** în domeniul de aplicare a tratatului.

Ce beneficii aduce?

Datorită principiului egalității de tratament, **aveți dreptul la majoritatea beneficiilor și avantajelor** (ce includ mai ales toate avantajele sociale și fiscale) astfel cum sunt acestea acordate de către statul membru gazdă propriilor cetățeni. De exemplu:

Subvenții pentru biletele de transport

În cazul în care statul membru gazdă oferă **subvenții pentru biletele de transport**, de exemplu pentru pensionari sau pentru familiile numeroase, atunci aveți dreptul la acestea atât timp cât îndepliniți condițiile pentru a le obține.

Taxe de înregistrare și școlarizare

Aveți dreptul să beneficiați de **accesul la educație** în condiții de egalitate cu resortisanții statului membru gazdă (de exemplu *lipsa taxelor de înregistrare sau de școlarizare în cazul regimului asemănător pentru resortisanții statului respectiv și lipsa cotelor numerice pentru cetățenii Uniunii, menite să asigure un acces preferențial la educație pentru resortisanții statului membru*).

Asistența socială

Aveți dreptul să beneficiați de **asistență socială** în aceleași condiții ca și resortisanții statului membru gazdă.

Statul membru gazdă oferă un **beneficiu suplimentar în cazul familiilor cu venit redus pentru acoperirea costurilor locuințelor**? În caz afirmativ, aveți dreptul să obțineți acest ajutor și veți fi tratat exact la fel ca orice resortisant al statului respectiv.

Excepție – accesul la asistența socială pe parcursul primelor trei luni

O excepție importantă este faptul că **statele membre pot decide că nu vor conferi dreptul la asistență socială pe parcursul primelor trei luni de ședere**, dumneavoastră și membrilor familiei dumneavoastră (și chiar pentru o perioadă mai lungă de timp în cazul persoanelor care caută de lucru) în cazul în care nu sunteți lucrător care desfășoară o activitate salariată sau activități independente.

Excepție – ajutor de întreținere pentru studenți

De asemenea, statele membre pot decide să nu acorde ajutoare de întreținere pentru studii (de exemplu burse sau împrumuturi pentru studenți) unor persoane, altele decât lucrătorii care desfășoară activități salarizate sau independente, persoanelor care își mențin un astfel de statut și membrilor familiilor acestora. Totuși, acest drept trebuie să vă fie acordat după dobândirea dreptului de ședere permanentă.

Accesul la piața muncii

Membrii familiei dumneavoastră, indiferent de cetățenia acestora, **au dreptul să desfășoare o activitate salariată sau independentă** în statul membru gazdă. Nu contează dacă lucrați, studiați sau doar locuiți în statul respectiv, membrii familiei dumneavoastră pot demara o activitate economică cu depunerea aceleiași documentații ca și resortisanții statului respectiv.

Unde pot găsi mai multe informații?

Puteți consulta textele juridice exacte cu privire la aspectele abordate în această secțiune la **articolele 23 și 24** din directivă.

Restricții

Pentru ce motive pot statele membre să restrângă dreptul la liberă circulație și ședere?

Motive de ordine publică, siguranță publică și sănătate publică

Statele membre pot impune restricții în cazurile în care acest lucru este justificat de considerente de **ordine publică, siguranță publică sau sănătate publică**.

Orice asemenea restricții, precum refuzul accesului, refuzul de a acorda dreptul de ședere sau măsura de expulzare, trebuie să respecte termenii și condițiile prevăzute în directivă.

Garanții

Directiva prevede garanții semnificative pentru asigurarea unei puneri în practică corecte a acestor restricții de către statele membre.

Proportionalitatea

În cazurile în care se face referire la ordinea publică și la siguranța publică, măsurile adoptate din aceste considerente trebuie să fie:

- **proporționale** (*expulzarea are un impact puternic asupra vieții unei persoane și trebuie să fie proporțională cu gravitatea încălcării ordinii publice sau a siguranței publice*); și
- **să se bazeze în mod exclusiv pe conduita** persoanei în cauză, care trebuie să prezinte **o amenințare reală, prezentă și suficient de gravă** la adresa unuia dintre interesele fundamentale ale societății.

Garanții suplimentare

Condamnările anterioare **nu** reprezintă în sine motive de restrângere a dreptului la liberă circulație și ședere. Totodată, **nu** pot fi acceptate măsuri restrictive care se bazează exclusiv pe considerente de prevenție generală.

Statele membre au dreptul de a vă consulta cazierul, dar nu au dreptul să vă ceară să prezentați un asemenea document sau un certificat de bună purtare.

Factori luați în considerare

Înainte să hotărască expulzarea unei persoane pe motive de ordine publică sau siguranță publică, statul membru gazdă trebuie să țină seama de mai multe aspecte, precum:

- durata șederii persoanei respective pe teritoriul său;
- vârsta acesteia, starea de sănătate, situația familială și economică;
- integrarea sa socială și culturală în statul membru gazdă; și
- legăturile sale cu țara de origine.

Protecție sporită pentru rezidenții permanenți și pentru minori

Cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora care beneficiază de **dreptul de ședere permanentă se bucură de protecție sporită împotriva expulzării**, aceștia putând fi expulzați doar din motive **grave** de ordine publică sau de siguranță publică.

În cazul cetățenilor Uniunii care au locuit în statul membru gazdă **pe durata ultimilor zece ani** sau care sunt **minori** (*adică cu vârsta mai mică de 18 ani*), expulzarea poate fi justificată numai din motive **imperative** de siguranță publică (*în cazul minorilor, expulzarea poate fi, de asemenea, justificată atunci când este necesară în interesul superior al copilului*).

Sănătatea publică

Atunci când este vorba de sănătatea publică, **numai cele mai grave boli infecțioase** pot justifica luarea de măsuri de restricționare a liberei circulații. Dacă există indicii serioase că acest lucru este necesar, într-un termen de trei luni de la data sosirii, vi se poate solicita efectuarea unui examen medical gratuit.

În orice caz, bolile care se declanșează după o perioadă de trei luni de la data sosirii nu pot constitui motive pentru expulzare.

Garanții procedurale

Cetățenii Uniunii și familiile acestora sunt, de asemenea, protejați prin următoarele **garanții procedurale**.

Notificarea în scris și căile de atac

În cazul în care o persoană este expulzată sau i se refuză intrarea, decizia trebuie:

- **să fie notificată în scris** și într-un asemenea mod încât persoana în cauză să-i poată **înțelege conținutul și implicațiile**;
- să cuprindă **informații precise și complete cu privire la motivele** pe care se bazează decizia; și
- **să precizeze instanța judecătorească sau autoritatea administrativă** la care persoana în cauză poate **contesta decizia și termenul pentru depunerea contestației**.

Accesul la o cale judiciară de atac

Persoanele în cauză trebuie să aibă **acces la căile judiciare de atac și, dacă este cazul, la cele administrative**, pentru a contesta sau a solicita revizuirea unei decizii luate împotriva lor din astfel de motive. Procedurile trebuie să permită examinarea **legalității deciziei, precum și a faptelor și împrejurărilor** pe care se bazează măsura propusă.

În cazul în care contestația este însoțită de o cerere de luare a unor măsuri temporare de suspendare a executării deciziei, expulzarea efectivă a persoanei de pe teritoriu **nu poate** avea loc, de regulă, înainte de luarea deciziei privind măsurile temporare.

Expulzarea ca măsură accesorie a unei pedepse privative de libertate

Decizia de expulzare poate fi emisă ca o pedeapsă sau ca o măsură accesorie a unei pedepse privative de libertate. În cazul în care decizia este emisă în acest scop, însă este pusă în aplicare după mai mult de doi ani de la emiterea sa, **statul membru gazdă are obligația de a:**

- **verifica dacă persoana în cauză continuă să constituie un pericol real și actual la adresa ordinii publice sau a siguranței publice** înainte de a o expulza; și
- **stabili dacă s-a produs vreo modificare efectivă a circumstanțelor** înainte de a expulza persoana respectivă sau membrii familiei acesteia.

Ridicarea interdicției

Cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora care au fost expulzați pot fi, de asemenea, excluși din motive de ordine publică sau de siguranță publică, însă **pot solicita ridicarea interdicției de intrare** după o perioadă rezonabilă de timp și, în orice caz, după o perioadă de trei ani de la punerea în aplicare a deciziei definitive de expulzare.

Abuz și fraudă

Statele membre pot adopta măsurile necesare pentru a refuza, anula sau retrage orice drept conferit în temeiul directivei în caz de **abuz de drept sau de fraudă, precum căsătoriile de conveniență sau documentele contrafăcute**.

Unde pot găsi mai multe informații?

Puteți consulta textele juridice exacte cu privire la aspectele abordate în această secțiune în **capitolul VI (articolele 27-33) și la articolul 35** din directivă.

Dispoziții tranzitorii privind lucrătorii salariați

12

Dispoziții tranzitorii privind libera circulație a lucrătorilor salariați

Statele membre pot restricționa temporar accesul la piețele lor de muncă pentru resortisanții țărilor care au aderat la UE în **2004 și 2007**: deoarece dispozițiile tranzitorii le permit să întârzie aplicarea legislației comunitare privind libera circulație a lucrătorilor salariați, care garantează accesul liber la locurile de muncă, acestea pot să aplice în schimb dispozițiile de drept intern.

Prin urmare, lucrătorilor din Republica Cehă, Estonia, Letonia, Lituania, Ungaria, Polonia, Slovenia și Slovacia (până la 30 aprilie 2011, cel mai târziu), din Bulgaria și România (până la 31 decembrie 2013 cel mai târziu) li se poate solicita obținerea unui permis de muncă pentru a desfășura o activitate salariată într-unul din celelalte state membre.

În plus, statele membre pot, de asemenea, să facă derogări de la anumite dispoziții privind dreptul de ședere al lucrătorilor din Uniune, însă numai atunci când este necesar. De exemplu, un stat membru care solicită înregistrarea la autoritățile competente pentru perioade de ședere mai mari de trei luni, poate cere lucrătorilor din țările menționate anterior, care trebuie să obțină un permis de muncă, să prezinte permisul de muncă alături de confirmarea angajării de către angajator sau de certificatul de angajare.

Unde pot găsi mai multe informații?

Dacă aveți nevoie de mai multe informații pentru a afla dacă statul membru în care doriți să lucrați și-a restricționat accesul la piața de muncă sau cu privire la condițiile de lucru și de trai, consultați site-ul internet oficial <http://ec.europa.eu/eures>, unde puteți găsi **informații complete privind libera circulație a lucrătorilor.**

Puteți consulta, de asemenea, **Ghidul Comisiei pentru persoanele care doresc să lucreze într-un alt stat membru**, elaborat de Direcția Generală Ocuparea Forței de Muncă, Probleme Sociale și Șanse Egale, care poate fi descărcat de la adresa

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=25&langId=ro&pubId=215&type=2&furtherPubs=yes>

Cum vă puteți proteja drepturile

13

Unde puteți găsi mai multe informații? Ce puteți face în cazul în care considerați că nu v-au fost respectate drepturile?

Unde puteți obține informații gratuite?

Pentru a obține mai multe informații despre drepturile dumneavoastră la liberă circulație și ședere, puteți consulta portalul de informații online al Comisiei Europene, **Europa ta**: <http://ec.europa.eu/youreurope>

Puteți consulta, de asemenea, site-ul internet al **Direcției Generale Justiție** a Comisiei Europene: http://ec.europa.eu/about/ds_ro.htm

Dacă doriți să aveți acces la legislația comunitară privind libera circulație, puteți consulta portalul online **EUR-Lex** al Comisiei Europene, care oferă acces la legislația comunitară: <http://eur-lex.europa.eu/ro/index.htm>

Considerați că v-au fost încălcate drepturile?

În cazul în care considerați că **v-a fost încălcat dreptul la liberă circulație și ședere**, ar trebui să inițiați o cale de atac la instanțele judecătorești competente din statul respectiv sau la organismele administrative. Trebuie să știți că instanțele naționale reprezintă singurul organism care vă poate acorda despăgubiri sau care poate impune unui organism să întreprindă sau să înceteze o anumită acțiune. Ar trebui să apelați la un avocat local pentru a beneficia de asistență.

Serviciul de orientare pentru cetățeni (Citizens Signpost Service) este un serviciu disponibil în întreaga Europă, care oferă informații juridice individualizate cu privire la drepturile de care beneficiați pe teritoriul Uniunii Europene. Răspunsurile la întrebările dumneavoastră sunt oferite în mod gratuit, în termen de 8 zile calendaristice și în oricare dintre limbile oficiale ale Uniunii Europene. Pentru a obține mai multe informații, consultați site-ul <http://ec.europa.eu/citizensrights>

În cazul în care considerați că problema dumneavoastră a fost cauzată de o **aplicare greșită a legislației naționale și comunitare de către autoritățile publice naționale**, puteți folosi sistemul **SOLVIT**, o rețea online de soluționare a problemelor, în care statele membre cooperează pentru soluționarea problemelor, fără recurgerea la proceduri juridice. Pentru informații suplimentare, vizitați <http://ec.europa.eu/solvit>

În cazul în care considerați că drepturile dumneavoastră ca cetățean al Uniunii nu au fost respectate și ați epuizat căile de atac menționate anterior, puteți, de asemenea, înainta o **plângere la Comisia Europeană** la

http://ec.europa.eu/community_law/your_rights/your_rights_forms_ro.htm

Aveți, de asemenea, dreptul de a înainta o **petiție Parlamentului European**. Pentru a depune petiția, vizitați

<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?id=49&language=RO>

RO

